

OBČINA ZREČE

Cesta na Roglo 13 b, 3214 Zreče
tel.: 03 / 75 71 700; faks: 03 / 57 62 498
e-pošta: info@zrece.eu / splet: www.zrece.eu

Številka: 007-0008/2021
Datum: 15. 9. 2021

AD/11

12. REDNA SEJA OBČINSKEGA SVETA OBČINE ZREČE, dne 22. 9. 2021

ZADEVA:	GRADIVO ZA 11. TOČKO SEJE OBČINSKEGA SVETA
NASLOV:	PREDLOG ODLOKA O SPREMENBAH IN DOPOLNITVAH ODLOKA O RAZGLASITVI KULTURNIH SPOMENIKOV LOKALNEGA POMENA NA OBMOČJU OBČINE ZREČE
PREDLAGATELJ:	Župan
PRAVNA PODLAGA:	Zakon o varstvu kulturne dediščine 19. člen Statuta Občine Zreče
NAMEN:	Predlog za sprejem – prva obravnava
GRADIVO PRIPRAVILI:	Zavod za varstvo kulturne dediščine Celje: Andreja Mihelčič Koželj, univ. dipl. inž. kraj. arh. Urška Todosovska-Šmajdek, univ. dipl. um. zgod. Mateja Ravnik, univ. dipl. arheol. Sandra Vidmar Korošec
POROČEVALKA:	Sandra Vidmar Korošec
STALIŠČA PRISTOJNIH KOMISIJ:	Statutarno pravna komisija je na 11. redni seji, dne 13. 9. 2021, obravnavala predlog Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju občine Zreče in nanj ni imela pripomb, zato predlaga Občinskemu svetu Občine Zreče, da ga sprejme v prvi obravnavi. Komisija za negospodarske zadeve in civilno družbo je na 11. redni seji, dne 14. 9. 2021, obravnavala predlog Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju občine Zreče in nanj ni imela pripomb.
PREDLOG SKLEPA:	Predlagam, da Občinski svet Občine Zreče sprejme predlog Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju občine Zreče in nanj ni imela pripomb, zato predlaga Občinskemu svetu Občine Zreče, da ga sprejme v prvi obravnavi.

I. OBRAZLOŽITEV

UVOD

Območje Brinjeve gore upravno spada v območje pristojnosti Občine Zreče (južno pobočje) in Občine Oplotnica (severno pobočje). Meja med občinama poteka po vrhu grebena Brinjeve gore. Enote kulturne dediščine širšega območja Brinjeve gore so tako varovane v *Odloku o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju Občine Zreče (Uradno glasilo slovenskih občin, št. 7/13)* ter v *Odloku o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena za Občino Oplotnico (Uradno glasilo slovenskih občin, št. 57/19)*. Krajevna pristojnost ZVKDS, OE Celje je na območju občine Zreče, OE Maribor pa na območju občine Oplotnica.

OE Celje je leta 2011 pripravila *Strokovne podlage za razglasitev kulturnih spomenikov v Občini Zreče (NC št. 961/11, datum: 25.11.2011)*. V grafičnih prilogah je bilo zarisano celotno območje Brinjeve gore kot vplivno območje cerkve **Zreče - Cerkev Matere božje na Brinjevi gori (EŠD 3535)**, ki prostorsko posega na območje pristojnosti Občine Zreče in Občine Oplotnica. Pri pripravi je prišlo do neskladja med besedilom/navedbo parcelnih števil in grafičnimi prilogami. Na neskladje je Občino Zreče in ZVKDS OE Celje opozorilo Ministrstvo za kulturo RS leta 2015. Leta 2021 je Ministrstvo za kulturo RS nato obseg vplivnega območja sicer uskladilo z razglašenimi parcelami iz Odloka, vendar s tem vzhodni del pobočja Brinjeve gore nima ustreznega varstva kulturne dediščine. Prav tako vplivno območje severnega pobočja Brinjeve gore ob sprejetju odloka Občine Oplotnica ni bilo definirano in zavarovano.

ZVKDS, OE Celje ja na predlog Občine Zreče in v sodelovanju z ZVKDS, OE Maribor ter Ministrstvom za kulturo RS ter na pobudo Kulturno-umetniškega društvo Vladko Mohorič iz Zreč, pripravilo predlog za popravek razglasitve kulturnega spomenika lokalnega pomena Zreče - Cerkev Matere Božje na Brinjevi gori (EŠD 3535) z revidirano mejo celotnega vplivnega območja. Le-ta poteka - z izjemo obstoječe degradacije prostora - po enakih parcelnih mejah kot je bilo predvideno v omenjenih strokovnih podlagah iz leta 2011.

Menimo namreč, da je potrebno širše območje cerkve Matere božje na Brinjevi gori varovati iz zgodovinsko, funkcionalno in vizualnega vidika ter večplastno kulturno dediščino tega območja varovati celostno v enovitem vedutnem območju cerkve. V vplivnem območju se nahajajo tudi Cerkev sv. Neže na Brinjevi gori, Mežnarija Brinjeva gora 24 in grad Freudenberg. V vplivnem območju sta evidentirana tudi arheološki kulturni spomenik Arheološko najdišče Brinjeva gora in arheološko najdišče Gračič - Prazgodovinsko grobišče (*vpis v RKD v pripravi*).

V vplivnem območju pristojna kulturnovarstvena služba skladno z varstvenim režimom opredeljuje, na kakšen način je določen poseg možen, ter določa način delovanja obstoječim rabam s ciljem ohranitve ali zagotovitve prostorske integritete, pričevalnosti, dominantnosti in ohranitve kulturne dediščine.

Vplivno območje spomenika je bilo v prilogi Strokovnim podlagam za razglasitev kulturnih spomenikov v občini Zreče zarisano tako na območju Občine Zreče kot tudi na območju Občine Oplotnica, vendar z neskladjem v navedbi parcelnih števil.

Občina Oplotnica v *Odloku o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena za Občino Oplotnico (Uradno glasilo slovenskih občin, št. 57/2019-1442)*, za katerega je strokovne zasnove pripravil ZVKDS, OE Maribor, vplivnega območja kulturnemu spomeniku Zreče – cerkev Matere božje na Brinjevi gori ni sprejela, saj ni bilo definirano.

A. Obvezni elementi za razglasitev oz. dopolnitev razglasitve

1. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA

Za vsak posamezni kulturni spomenik velja splošni varstveni režim za nepremične kulturne spomenike in varstveni režim glede na zvrst dediščine, v katero spada spomenik, razen če je pri vsebinski opredelitvi posamezne enote (poglavje B) določeno drugače. Za varstvo posamezne enote je potrebno upoštevati tudi navedena posebna določila.

1.1 Splošni varstveni režim za nepremične kulturne spomenike

- spodbujanje trajnostne uporabe spomenika, to je uporabe spomenika na način in v obsegu, ki dolgoročno ne povzroča izgube njegovih kulturnih lastnosti,
- spodbujanje vzdržnega razvoja spomenika, s katerim se omogoča zadovoljevanje potreb sedanje generacije, ne da bi bila s tem okrnjena ohranitev spomenika za prihodnje generacije,
- spodbujanje dejavnosti in ravnanj, ki ohranjajo kulturne, socialne, gospodarske, znanstvene, izobraževalne in druge pomene spomenika,
- ohranjanje lastnosti in družbenega pomena spomenika ter njegove materialne substance,
- ohranjanje »varovanih sestavin spomenika«,
- dovoljeni so posegi v spomenik, ki upoštevajo in trajno ohranjajo njegove varovane vrednote,
- dovoljeni so posegi, ki omogočajo vzpostavitev trajnih gospodarskih temeljev za ohranitev spomenika ob spoštovanju njegove posebne narave in družbenega pomena.

Za vsak poseg v kulturni spomenik, njegove dele ali območje ter v vplivno območje kulturnega spomenika oz. spremembo funkcije kulturnega spomenika ali njegovega dela, je v skladu z 28., 29., 30. in 31. členom ZVKD-1, potrebno pridobiti predhodne kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje/mnenje Zavoda za varstvo kulturne dediščine ter kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev dediščine po 31. členu ZVKD-1, ki ga izda Ministrstvo za kulturo, Maistrova 10, 1000 Ljubljana.

Pridobitev kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine po 31. členu ZVKD-1 je potrebna vedno, kadar gre za posege v arheološka najdišča in v zemeljske plasti z arheološkimi in morebitnimi arheološkimi ostalinami. Kadar pa je glavni vir informacij arheološko raziskovanje ali odkritja in za katere je mogoče domnevati, da so pod zemljo ali pod vodo vsaj 100 let in imajo lastnosti dediščine, je zahteva za pridobitev kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine po 31. členu ZVKD-1 podana v kulturnovarstvenih pogojih glede na naravo in obseg ter vsebino načrtovanega gradbenega posega.

Če se na območju ali predmetu posega najde arheološka ostalina, mora najditelj/lastnik zemljišča/drug stvarnopravni upravičenec na zemljišču ali njegov posestnik/investitor in odgovorni vodja del poskrbeti, da ta ostane nepoškodovana ter na mestu in v položaju, kot je bila odkrita, o najdbi pa najpozneje naslednji delovni dan obvestiti ZVKDS (prvi odstavek 26. člena ZVKD-1).

2. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA SPOMENIKA

Varstveni režim vplivnega območja velja samo pri tistih spomenikih, ki imajo v tem predlogu opredeljeno vplivno območje.

2.1 Splošni varstveni režim za vplivno območje

- ohranjanje prostorske integritete, pričevalnosti in dominantnosti spomenika,
- ohranjanje tradicionalne rabe, prostorskih razmerij, značilnih vedut in pogledov,
- prepoved posegov, ki imajo negativen vpliv na pojavnost in značaj spomenika v prostoru ali na njegovo materialno substanco,
- preprečevanje sajenja neavtohtonih dreves in grmovnic in drugih ureditev, ki niso v

skladu z značajem spomenika in prostora.

Na pokopališčih, ki se nahajajo v vplivnem območju kulturnega spomenika (cerkve), kulturnovarstveno soglasje za izvajanje redne pokopališke dejavnosti ni potrebno.

2.2 Obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja/mnenja v vplivnem območju

Za vsak poseg v vplivno območje je v skladu z 28., 29., 30. in 31. členom ZVKD-1 potrebno pridobiti predhodne kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje/mnenje pristojne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine (obveznost pridobitve pogojev in soglasja/mnenja za sam spomenik je že določena z ZVKD-1).

Če se na območju ali predmetu posega najde arheološka ostalina, mora najditelj/lastnik zemljišča/drug stvarnopravni upravičenec na zemljišču ali njegov posestnik/investitor in odgovorni vodja del poskrbeti, da ta ostane nepoškodovana ter na mestu in v položaju, kot je bila odkrita, o najdbi pa najpozneje naslednji delovni dan obvestiti ZVKDS (prvi odstavek 26. člena ZVKD-1).

II. FINANČNE POSLEDICE

Sprejem Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju Občine Zreče ne bo imel nobenih finančnih posledic na proračun Občine Zreče.

III. PREDLOG ODLOKA – PRVA OBRAVNAVA

OBČINA ZREČE

Cesta na Roglo 13 b, 3214 Zreče
tel.: 03 / 75 71 700; faks: 03 / 57 62 498
e-pošta: info@zrece.eu / splet: www.zrece.eu

Na podlagi 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg)), 19. člena Statuta Občine Zreče (Uradno glasilo slovenskih občin, št. 1/16, 26/18) ter predloga za razširitev vplivnega območja kulturnega spomenika Zavoda za varstvo kulturne dediščine, OE Celje, avgusta 2021 je Občinski svet Občine Zreče na redni seji dne sprejel

ODLOK O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ODLOKA O RAZGLASITVI KULTURNIH SPOMENIKOV LOKALNEGA POMENA NA OBMOČJU OBČINE ZREČE

1. člen

1) V 5. členu Odloka o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena na območju Občine Zreče (Uradno glasilo slovenskih občin, št. 7/2013-75) se spremeni 23. točka, ki se po novem glasi:

»Zreče – Cerkev Matere božje na Brinjevi gori (EŠD: 3535)

- a. Obseg spomenika:
parc. št. 365, k.o. Zreče

Meje spomenika in njegove vplivnega območja so vrisane na temeljnem topografskem načrtu (TTN 5) in na digitalnem katastrskem načrtu (DKN). S piko je označen centroid kulturnega spomenika.

- b. Pravilno orientirana cerkev stoji na vrhu Brinjeve gore, severozahodno nad Zrečami. Objekt sestavljajo pravokotna ladja z nadzidanim trinadstropnim zvonikom in enako visok apsidalno zaključen prezbitarij in na jugu prizidana nadstropna zakristija večje dimenzije. Fasada ladje ima na zahodu poudarjen osrednji del z izstopajočim zvonikom s piramidasto-čebulasto-laternasto streho. Ravna stranska krila fasade pa zaključujeta konkavna čela. Celotno zunanjščino (z izjemo prezbitarija) obteka delilni zidci in nizek talni zidec, dodatno pa so fasade razčlenjene še z lizenami. Na južnem delu ladijske zunanjščine je vzidan portal z letnico 1724, prinešen z bližnje cerkve sv. Neže. Na južni fasadi zakristije, v nadstropju pa je naslikana sončna ura. Strehe so krite s skriljem, z izjemo zvonika in apsidalnega dela, ki sta krita s pločevino. Na zahodu notranjščine objekta je pevška empora, ladja ima tri pare kombiniranih slopov, ki nosijo dve potlačeni kupoli, na vzhodu je apsidalni zaključek. Celotna notranjščina je poslikana enotno, prav tako enotno tlakovana z marmornim tlakom. Poslikava je dekorativno – figuralna, izvedel jo je Matija Bradaška leta 1911. Izjemo predstavlja iluzionistična poslikava oltarnega nastavka v apsidalnem zaključku, ki jo je izvedel baročni slikar Anton Jožef Lerhinger leta 1770. Veliki oltar iz leta 1872 je delo Ignaca Oblaka, stranska oltarja pa sta delo Jožefa Vrenka, oba iz leta 1840. Orgle na empori in prižnica so iz srede 19. stoletja. Najstarejši del objekta predstavlja njen vzhodni del (iz leta 1769), zahodni del objekta (empora, zvonik, zakristija z oratorijem) pa je bil prizidan leta 1833.

Gradbeno - obnovitvena dela na cerkvi so kontinuirano potekala od leta 2009 do 2020. Večina restavratorskih del na freski baročnega slikarja Antona Jožefa Lerhingerja pa so bila izvedena v letu 2020, takrat je bil preoblikovan tudi glavni oltar.

c. Za spomenik velja varstveni režim, ki določa:

- prepoved uporabe za namene, ki niso v skladu z estetsko pojavnostjo, znanstveno, kulturno in pedagoško vsebino spomenika,
- trajno varovanje in ohranitev kulturnih, arhitekturnih, likovnih, krajinskih, arheoloških ter zgodovinskih vrednot v celoti, v njihovi izvornosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na objekt,
- prepoved predelav vseh sestavnih delov in likovnih prvin objekta, ki so ovrednotene kot del spomenika,
- podrejanje vsake rabe in posegov na objektu ohranjanju in vzdrževanju varovanih vrednot ali rekonstrukciji najbolj kvalitetne historične podobe kulturnega spomenika,
- varovanje stavbne mase, tlorisnih in višinskih gabaritov, konstrukcijske zasnove in primarnih gradiv (gradbenih materialov),
- varovanje oblikovanosti zunanjsčine objekta z arhitekturno členitvijo, fasadnimi detajli, likovnimi elementi in obliko in nakloni strešin s kritino,
- varovanje funkcionalne zasnove notranjščine s stavbnim pohištvom in notranjo opremo,
- varovanje pripadajočega zunanjega prostora objekta, komunikacijske in infrastrukturne navezave na okolico,
- prepoved postavljanja objektov trajnega in začasnega značaja znotraj varovanega območja spomenika, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam, razen v primerih, ki jih s kulturnovarstvenim soglasjem odobri ZVKDS v skladu z vsebino in značajem spomenika,
- izjemoma je ob predhodni pridobitvi KVP in KVS ali strokovnih podlag možno po izvedeni predhodni arheološki raziskavi minimalno posegati v strukturne elemente dediščine, ki vključuje tudi nepremično arheološko kulturno dediščino, vendar rezultati raziskav lahko pomenijo spremembo projekta in prezentacijo ostalin *in situ* (na mestu odkritja),
- omogočanje predstavitve celote in posameznih varovanih vrednot ter omogočanje dostopnosti javnosti v meri, ki ne ogroža varovanja spomenika,
- omogočanje znanstvenoraziskovalnega in učno-demonstracijskega dela, ki omogočajo boljše poznavanje spomenika in povečanje njegove pričevalnosti,
- poseg, ki je v interesu znanstvenih proučevanj, mora biti omejen na minimum, zagotovljene morajo biti predhodne arheološke raziskave, v vsakem primeru pa mora biti del varovanega objekta ohranjen kot kontrolni blok,
- omogočanje izvedbe strokovnih opravil v skladu z nalogami javne službe,
- omogočanje poseganja v spomenik z vzdrževalnimi, sanacijskimi in raziskovalnimi deli (delna ali celovita prenova spomenika) pooblaščenim osebam s predhodnim pisnim soglasjem ZVKDS,
- prepoved uničevanja, poškodovanja, odnašanja predmetov ter trgovanja s predmeti, ki so ovrednoteni kot del spomenika,
- potrebno je določiti stalnega upravljavca objekta in sprejeti načrt upravljanja skladno z ustreznimi vsebinami in ukrepi za trajno ohranitev spomenika,
- v primeru oboroženega spopada se spomenik označi z znakom Haške konvencije.

d. Obseg vplivnega območja spomenika (v krajevni pristojnosti Občine Zreče):

k.o. Radana vas: parc. št. 351(SV del), 394 (S del), 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 520, 521/1, 719/1, 721/1 (SZ del);

k.o. Zreče: parc. št. 1353/10 (V del), 1354, 350/1, 351, 352, 535, 354, 355, 356. 357/1, 357/2, 357/3, 357/4, 358, 359, 360/2, 361, 362, 363, 364/1, 364/2, 364/3, 365, 366/1, 366/2, 367, 371(JV del), 372, 373, 375/7, 375/8, 376/1(S del), 377, 378/7, 378/13, 378/14, 378/15, 378/18.

Vplivno območje kulturnega spomenika je v veliki meri pogozdeno, zgoj na robu območja se pojavljajo posamezne stanovanjske gradnje ter travniki. V severovzhodnem pobočju se nahaja večji kamnolom (v sanaciji) ter na jugovzhodnem delu manjši kamnolom (opuščen), kar predstavlja negativen element v veduti. Masiv Brinjeve gore z obema cerkvama in izpričano bogato večperiodno poselitvijo predstavlja izrazito, prepoznavno dominantno v prostoru.

Za vplivno območje spomenika velja splošni varstveni režim, ki določa:

Vplivno območje spomenika zajema širšo okolico spomenika, ki je določena z zgodovinskega, funkcionalnega, prostorskega, simbolnega in socialnega vidika.

V vplivnem območju je mogoča obnova in rekonstrukcija obstoječih stavb ter izvedba prizidkov, ki so nujni za funkcioniranje obstoječih objektov. Novogradnje so izjemoma sprejemljive kot funkcionalna dopolnitev obstoječih stavbnih kompleksov oz. domačij s pogojem ohranjanja in zagotavljanja kontinuitete tradicionalnega vzorca gradnje.

Splošni varstveni režim za vplivno območje:

- ohranitev značilne krajinske, poselitvene in arhitekturne tipologije;
- ohranitev obstoječih vrednot kulturne krajine in ohranitev tradicionalnega načina obdelave kmetijskih površin;
- ohranitev kvalitetnih vedut na spomenik kot prostorske dominantne;
- prepoved vsakršnega onesnaževanja ter odlaganja odpadkov.

Vplivno območje je namenjeno trajni ohranitvi kulturnih vrednot, povečanju pričevalnosti spomenika, ohranitvi vedute na spomenik ter pedagoškemu in znanstveno-raziskovalnemu delu.

Za vsak poseg v vplivnem območju spomenika je na osnovi predložene projektne dokumentacije oz. skice z opisom predvidenih del potrebno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in na njihovi podlagi kulturnovarstveno soglasje pristojne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Če se na območju ali predmetu posega najde arheološka ostalina, mora najditelj/lastnik zemljišča/drug stvarnopravni upravičenec na zemljišču ali njegov posestnik/investitor in odgovorni vodja del poskrbeti, da ta ostane nepoškodovana ter na mestu in v položaju, kot je bila odkrita, o najdbi pa najpozneje naslednji delovni dan obvestiti ZVKDS (prvi odstavek 26. člena ZVKD-1). V primeru najdbe arheološke ostaline mora investitor za predmetni poseg v skladu z 31. členom ZVKD-1 pridobiti tudi posebno kulturnovarstveno soglasje pri Ministrstvu za kulturo, Maistrova 10, 1000 Ljubljana.«

2. člen

Ta odlok začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem glasilu slovenskih občin.

Številka: 007-0008/2021-3
Zreče,....

Župan Občine Zreče
mag. Boris Podvršnik

